

Infoteksti zoonoottisesta hepatiitti E -viruksesta sikalatyöntekijöille

Mikä on zoonoottinen hepatiitti E -virus?

Zoonoottinen hepatiitti E -virus, lyhyemmin HEV, on virus, joka aiheuttaa hepatiittia eli maksatulehdusta. HEV voi levitä ihmisen ja eläinten välillä joko suoraan tai elintarvikkeiden välityksellä. Pääasiallisesti zoonoottista hepatiitti E -virusta esiintyy sioilla, mutta sitä on tavattu myös villisioilla ja hirvieläimillä, kuten hirvillä ja valkohäntäpeuroilla. Virusta esiintyy laajasti ympäri maailmaa, myös Suomessa. Suomessa tartuntojen esiintyvyys luonnoneläimillä ja teurassioilla on pääasiallisesti vähäisempää kuin muissa maissa. Riski sairastua zoonoottiseen hepatiitti E -virukseen ei siten ole niin suuri, ja Suomessa tapauksia rekisteröidään vuosittain vain vähän.

Hepatiitti E -viruksista osa on zoonoottisia, ja osa niistä kykenee leviämään ihmisestä toiseen tai ainoastaan tiettyjen eläinlajien välillä. Tässä tekstissä keskitytään vain zoonoottiseen hepatiitti E -virukseen.

Mistä zoonoottisen hepatiitti E -viruksen voi saada?

Zoonoottinen hepatiitti E -virus leviää tartunnan saaneen eläimen ulosteesta ja viruksen täytyy tarttuakseen päästä ihmisen suuhun esimerkiksi sikojen kanssa työskennellessä. Virusta voi olla myös sikojen tai riistaeläinten veressä ja elimissä, joten tartunnan voi saada myös ruoan välityksellä.

Sikalatyöntekijät altistuvat suurelle määrälle hepatiitti E -virusta, sillä Suomessa suurin osa sioista saa tartunnan jossain vaiheessa elämänsä. Useimmiten siat saavat tartunnan nuorena, ja yleisimmin virusta erittävät 2–4 kuukauden ikäiset siat. Tartunta ei kuitenkaan aiheuta sioille minkäänlaisia oireita, ja virus säilyy hyvin huoneenlämmössä.

Sikalatyöntekijät saavat tartunnan todennäköisimmin suoraan sioista ja sikalasta, eli käytännössä sikojen ulosteen välityksellä. Sian ulosteen tai veren kautta hepatiitti E -virus voi päätyä suuhun tai limakalvoille suoraan ulosteroiskeiden tai välillisesti esimerkiksi käsien tai suojakäsineiden kautta. Tartunnan voi saada myös, mikäli ulostetta tai verta päätyy suojaamattomaan haavaan.

Mitä oireita zoonoottinen hepatiitti E -virus aiheuttaa?

Ihmisillä zoonoottisen hepatiitti E -virusinfektion oireiden voimakkuus vaihtelee, mutta yleisimmin tartunta on oireeton tai lieväoireinen. Virus voi aiheuttaa maksatulehduksen. Lievänä oireilu voi muistuttaa flunssaa, johon liittyy maksatulehduksesta kertova silmien ja ihon keltaisuus eli ikterus. Sairastunut paranee yleensä itsestään ajan myötä, mutta oireita voidaan lievittää tarvittaessa tukihoidolla. Vastustuskyvyltään heikentyneet ihmiset, kuten iäkkäät ja elinsiirtopotilaat, sekä maksasairauksista kärsivät voivat kuitenkin sairastua vakavasti. Heillä tartunta voi myös jäädä pidempiaikaiseksi ja johtaa maksan vajaatoimintaan ja vakavimmassa tapauksessa jopa kuolemaan. Tällä hetkellä Suomessa tai muualla länsimaissa käytössä olevat hepatiittirokotteet eivät suojaa hepatiitti E -virukselta.

Eläimillä hepatiitti E -virustartunta on oireeton eikä tartuntaa voida päätellä silmämääräisesti elävältä tai kuolleelta eläimeltä.

Miten zoonoottiselta hepatiitti E -virukselta voi suojautua?

Koska tartunnan saaneita sikoja ei voida tunnistaa eikä virusta ole kannattavaa pyrkiä hävittämään sikalasta, sikalatyöntekijät voivat suojautua hepatiitti E -virukselta toimimalla hygieenisesti yleisiä tautisuojaustoimenpiteitä noudattaen. Tärkeintä on käyttää sikalassa suojahaalareita, käsineitä ja saappaita, joiden puhtaudesta pidetään huolta pesemällä ne vähintään +60 °C:n pesussa. Sikalassa ei myöskään pidä syödä ja kasvojen koskemista olisi hyvä välttää. Kädet tulisi pestä aina suojavaatteiden riisumisen ja sikalasta poistumisen jälkeen. Mahdolliset haavat tulisi peittää laastareilla ja käyttää aina käsihaavojen yhteydessä suojakäsineitä.